

Kontrolní mechanismy EU

Mgr. Andrea Vrbová Vuongová
BVV11K Evropské finanční právo

5. dubna 2022

Ministerstvo financí
České republiky

Legislativní základ

- Smlouva o fungování Evropské unie (články 287, 317, 318, 319, 322 a 325)
- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie (finanční nařízení)
- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu (obecné nařízení)

Obecně ke kontrole

- kontrola vs. audit
- kontrola je součástí finančního řízení
- cílem kontroly je dosažení nápravy ve smyslu opravení nefunkčních či nedostatečně funkčních částí systému
- definice kontroly ve finančním nařízení:

„jakékoli opatření přijaté za účelem poskytnutí přiměřené jistoty o **účinnosti, efektivnosti a hospodárnosti operací**, o spolehlivosti výkaznictví, o ochraně majetku a informací, o předcházení podvodům a nesrovnalostem, jejich odhalování a nápravě a opatřeních reagujících na tyto podvody a nesrovnalosti, jakož i o náležitém řízení rizik souvisejících s legalitou a správností uskutečněných operací“

Kontrolní mechanismy EU

- vnitřní kontrola na úrovni Evropské unie – kontrola schvalující osoby a účetní, interní audit
- vnější kontrola na úrovni Evropské unie:
 - kontrola Evropského účetního dvoru
- politická kontrola ze strany Evropského parlamentu
 - Výbor pro rozpočtovou kontrolu
 - udělení absolutoria Komisi za plnění rozpočtu
- boj proti podvodům – Evropský úřad pro boj proti podvodům
- kontrola dotací z fondů Evropské unie
 - kontrola členských států v rámci sdíleného řízení
 - kontrola orgánů EU

Evropský účetní dvůr

Vymezení pravomocí

- čl. 285 až 287 Smlouvy o fungování Evropské unie
- Evropský účetní dvůr je prezentován jako „ochránce financí EU“, je nezávislým externím auditorem Evropské unie.
- kontroluje, zda Evropská unie vede řádné účetnictví, správně uplatňuje svá finanční pravidla a zda politiky a programy EU plní zamýšlené cíle a zajišťují optimální zhodnocení prostředků.
- kontroluje finanční hospodaření Evropské unie – jak příjmů, tak výdajů, prověřuje jejich zákonnost a finanční řízení
- je nezávislý na orgánech a institucích, jejichž kontrolu provádí, a tudíž se nezávisle rozhoduje, co bude kontrolovat, jakým způsobem kontrolu provede a jak a kdy předloží výsledky kontroly.

Vymezení pravomocí

- kontroluje orgány Evropské unie, subjekty zapojené do implementační struktury fondů Evropské unie (řídící orgány, zprostředkující subjekty, Platební a certifikační orgán, platební agenturu, Auditní orgán), příjemce veřejné finanční podpory (dotace) z fondů Evropské unie a státy, které čerpají pomoc z Evropské unie
- nemá exekutivní pravomoci. Pokud zjistí, že některý z výše uvedených subjektů nezákonně zacházel s financemi EU, může informovat kompetentní instituce, např. dát podnět Evropskému úřadu pro boj proti podvodům.

Plánování činnosti

- EÚD plánuje svou práci na ročním a víceletém základě.
- víceleté plánování se zaměřuje na vymezení a aktualizaci strategie.
- při ročním plánování se určují konkrétní úkoly, které se budou realizovat daný rok
- plány se vypracovávají na základě rizika, veřejného zájmu a pravděpodobného dopadu
- Viz strategie:

[Strategie | EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR \(europa.eu\)](https://europa.eu)

Viz pracovní program 2022:

[Pracovní program na rok 2022 a následující období \(europa.eu\)](https://europa.eu)

Audity k prohlášení věrohodnosti

- kontrola spolehlivosti roční účetní závěrky Evropské unie a legality a správnosti uskutečněných operací.
- související zjištění a závěry se zveřejňují ve výročních zprávách
- součástí auditu je testování náhodně vybraného vzorku operací a hodnocení systémů dohledu a kontroly s cílem určit, zda jsou příjmy a platby správně vyčísleny a zda jsou v souladu s právním rámcem.
- výsledkem je zvláštní posouzení jednotlivých oblastí rozpočtu EU.

Audity výkonnosti

- kontrola kvality příjmových a výdajových operací EU a uplatňování zásady řádného finančního řízení.
- prověrky programů, operací, řídicích systémů a postupů subjektů a orgánů, které řídí finanční prostředky EU
- cílem je posoudit soulad s principy 3E, tj., zda se postupuje hospodárně, efektivně a účelně.

Výstupy činnosti

- zjištění a doporučení předkládá Evropskému parlamentu, Radě EU, vládám a parlamentům členských států a také široké veřejnosti.
- EÚD vypracuje po skončení každého rozpočtového roku výroční zprávu, která se předkládá ostatním orgánům Unie a zveřejňuje se v Úředním věstníku Evropské unie spolu s odpověďmi orgánů na připomínky Účetního dvora.
- EÚD předkládá Evropskému parlamentu a Radě EU prohlášení o věrohodnosti účetnictví a o legalitě a správnosti uskutečněných operací

Výstupy činnosti

- EÚD vypracovává auditní zprávy a vydává stanoviska týkající se všech oblastí činnosti Evropské unie
- EÚD vydává zvláštní zprávy o vybraných auditních tématech, zveřejňované v průběhu roku, především jako výsledek auditů výkonnosti.
- Viz publikace EÚD:

<https://www.eca.europa.eu/cs/Pages/PublicationSearch.aspx>

Evropský úřad pro boj proti podvodům

Vymezení pravomocí

- čl. 2 rozhodnutí 1999/352/ES, ESUO, Euratom ze dne 28. dubna 1999 o zřízení Evropského úřadu pro boj proti podvodům
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 883/2013 ze dne 11. září 2013 o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům
- provádí nezávislá vyšetřování podvodů (včetně dotačních) a korupčních jednání souvisejících s finančními prostředky Evropské unie. .
- vede správní vyšetřování v členských státech, které se týká finančních zájmů EU (vnější vyšetřování) a vyšetřování personálu a orgánů Evropské unie (vnitřní vyšetřování)
- předmětem vyšetřování jsou záležitosti týkající se podvodů, korupce a jiných trestných činů, které poškozují finanční zájmy Evropské unie, v souvislosti s:
 - veškerými výdaji Evropské unie – hlavními výdajovými kategoriemi jsou strukturální fondy, fondy zemědělské politiky a rozvoje venkova, přímé výdaje a vnější pomoc,
 - některými oblastmi příjmů Evropské unie, zejména cel,
 - podezřeními na závažné pochybení ze strany zaměstnanců a členů orgánů Evropské unie.

Vymezení pravomocí

- členské státy mají v rámci tzv. sdíleného řízení výdajů rozpočtu EU povinnost hlásit Evropskému úřadu pro boj proti podvodům nesrovnalosti, a to podvodného i nepodvodného charakteru
- orgány ČR komunikují s úřadem ve dvou základních rovinách, a to formou pravidelných hlášení o trestněprávních nesrovnalostech a hlášení o administrativních, resp. správně právních nesrovnalostech.
- výlučným kontaktním bodem sítě AFCOS pro oblast trestněprávních nesrovnalostí je **Nejvyšší státní zastupitelství**
- oblast hlášení správně právních nesrovnalostí je zajišťována Ministerstvem financí

Vyšetřování

- zahajováno na základě informace o možných podvodech a nesrovnalostech z různých zdrojů, zejména od orgánů, jež odpovídají za správu finančních prostředků EU v rámci evropských orgánů či členských zemí – subjekty sítě AFCOS
- prvotní posouzení
- v případě, že existuje dostatečně závažné podezření, že došlo k podvodu, úplatkářství nebo jinému protiprávnímu jednání ohrožujícímu finanční zájmy Unie je vyšetřování zahájeno
- vyšetřování spočívá ve shromažďování informací relevantních pro případ (dokumentace, výslech osob, provádění kontrolní činnosti)

Výsledek činnosti

- výstupem z vyšetřování je zpráva
- doporučení orgánům EU a vládám příslušných zemí dalšího postupu
 - Finanční opatření - doporučení aby subjekt, který protiprávně vynaložil finanční prostředky, tyto vrátil zpět
 - Soudní opatření - doporučením na trestní stíhání
 - Disciplinární opatření - postoupení případu týkajícího se úředníka EU disciplinární komisi
 - Správní opatření – doporučení ke změně postupů, u nichž existuje zvýšené riziko podvodů

Evropská komise

Vymezení pravomocí

- čl. 317 Smlouvy o fungování Evropské unie
- Evropská komise je odpovědná za kontrolu výdajů z rozpočtu EU, včetně dotací poskytovaných z fondů Evropské unie.
- může kontrolovat, zda země EU nenarušují hospodářskou soutěž například nepovolenými státními dotacemi.
- v rámci kontroly dotací kontroluje subjekty zapojené do implementační struktury (řídící orgán, zprostředkující subjekt, Platební a certifikační orgán, platební agentura, Auditní orgán) a příjemce dotací.

Kontrola dotací z fondů EU

Kontrolní orgány

**Příjemce dotace z fondů
Evropské unie**

**Žadatel o dotaci z fondů
Evropské unie**

Kontrolní orgány EU:

- Evropská komise
- Evropský účetní dvůr
- Evropský úřad pro boj proti podvodům

Kontrolní orgány v rámci implementační struktury fondů EÚ

- Řídící orgán/Zprostředkující subjekt
- Platební agentura
- Auditní orgán
- Platební a certifikační orgán

Kontrolní orgány ČR:

- Nejvyšší kontrolní úřad
- Orgány finanční správy
- Ministerstvo financí
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (pouze veřejné zakázky)

Kontrola dotací z fondů EU

- dotace z fondů EU jsou předfinancovány ze státního rozpočtu
- sdílené řízení - za plnění rozpočtu odpovídá Evropská komise, ale realizace programů je svěřena členskými státy
- funkci poskytovatele dotace plní tzv. **řídící orgány**, vybírají konkrétní projekty, kontrolují a monitorují jejich realizaci
- nezávislý audit výdajů a fungování řídicího a kontrolního systému vykonává **Auditní orgán** (MF)
- kontrolu může provádět také **Platební a certifikační orgán** (MF)
- vlastní kontrolní činnost zajišťuje také Evropská unie (EK, EÚD, OLAF)
- předběžná, průběžná, následná kontrola
- procesně se postupuje dle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)

Preventivní opatření a finanční opravy EU

- **Preventivní opatření** EU zahrnují pozastavení plateb, zejména z důvodu závažných nedostatků v řídicím a kontrolním systému, a přerušení platební u potvrzených nesrovnalostí se aplikuje
- **Finanční oprava** slouží k nápravě nežádoucího stavu v případě zjištění, že došlo k spolufinancování nesprávných výdajů, tj. byla odhalena nesrovnalost.
- finanční opravy, které aplikuje sama Česká republika, nesnižují alokaci, tj. částku, kterou členský stát může z fondů Evropské unie čerpat
- vymožení prostředků od konkrétních příjemců je v odpovědnosti České republiky, k tomu slouží institut **porušením rozpočtové kázně**

Kontrola evropských dotací v roce 2021

1 970 vykonaných veřejnosprávních kontrol prostředků poskytnutých z fondů EU

1 562 kontrol vykonali řídicí orgány a zprostředkující subjekty

408 kontrol vykonalo Ministerstvo financí (auditní orgán a platební a certifikační orgán)

objem zkontrolovaných prostředků **48 274 380 675 Kč**

909 zjištění

identifikované korekce **339 012 525 Kč** (0,70%)

Nejčastější chyby

- pochybení při zadávání veřejných zakázek
- ostatní nezpůsobilé výdaje
- chybějící informace nebo podklady
- nezpůsobilý projekt
- účetní a početní chyby

Děkuji za pozornost

Mgr. Andrea Vrbová Vuongová

andrea.vrbova_vuongova@mfcz.cz

<https://www.mfcz.cz/cs/verejny-sektor/kontrola-verejnych-financi>

Ministerstvo financí
České republiky

